

Se o sezonskem delavstvu v Prekmurju

Z ozirom na razpravo na zasedanju banskega sveta dravske banovine o sezonskih delavcih v Prekmurju, je potrebno javno pojasnilo, ker je o tem tudi v javnosti bilo objavljeno poročilo.

Ne drži trditev, da bi imeli v Prekmurju 14.000 sezonskih delavcev. O številu teh je pravilno pisal g. Janko Bejek v zadnjem »Slov. gospodarju«. Ne drži trditev, da bo šlo v Vojvodino le okrog 2000 delavcev, ampak jih bo šlo okrog 2650. Ne drži trditev, da je lansko leto ostalo doma okrog 75% našega delavstva; to je v protivnosti z izjavo, da jih je lansko leto šlo okrog 4500, torej bi bilo kar 18.000 sezonskih delavcev, ko pa se trdi v sami resoluciji, da jih je okrog 14.000, kar je pa še preveč pretirano, kakor je pravilno poročal v zadnji številki »Slov. gospodarja«. Ne drži trditev, da tujina ne vpliva kvarno na naše delavstvo v narodnem oziru, da se delavstvo tujih idej ne navzame. Vsi seveda ne, nekateri pa. Mi bi lahko dali o tem dokaze, pa mislimo, da ni mesta za take stvari v časopisu. Spričo trditve, da je zadovoljen delavec dober patriot in narodno zaveden, bi bilo treba pokazati na ti-

ste bogataše v Soboti, ki so vse prej kot narodno zavedni.

Ne moremo odobravati tudi zahteve, da se naj pusti v tujino vsak, kdor je potreben, brez ozira na starost. Mi ponovno prosimo in predlagamo, da se naj pustijo v tujino le tisti moški, ki so rojeni vsaj leta 1916., in dekleta, rojena vsaj leta 1921. Prostora za dokazovanje pa tu ni!

Omembe vredno je tudi vprašanje, kako plačujejo v Prekmurju veleposestniki delavce. Znano je namreč, da so plačevali lansko leto delavcem le 10 din dnevno, in to pri delavčevi hrani. Na ta način se kajpada ne širi zadovoljstvo med delavci!

Ponovno poudarjamo, da je treba dati našim delavcem dela, da bodo imeli dovolj kruha. Vedite pa delavci, da je v tujini vojna in da lahko zgubite tudi vi življenje, kakor jih je toliko zgubilo v Franciji, in življenje je vendar več kot vse drugo! Komur ni velike sile, naj ostane doma. Siromaki naj gredo, druge pa nikar pustiti ven, naj delajo doma.

Gornje vrstice smo napisali iz ljubezni do naših delavcev.



Kadar kupujete

ASPIRIN

tablete, ne pozabite pogledati, da li vsak zavitek in vsaka posamezna tableta nosi „Bayer“-jev križ, ki ga mora imeti. Ni namreč Aspirina brez „Bayer“-jevega križa.

Opis: 1000 mg, 500 mg, 250 mg, 125 mg, 62,5 mg

Po Jugoslaviji

Dohodnina se nam obeta. Radi znatnega dviga cen, radi lanskega povišanja prejemkov državnih uslužbencev in predvidene preskrbe kredita za nabavo prehrane za državne nastavitelje bo državni proračun od 1. aprila do 31. decembra 1941 višji kot je bil dosedanji. Računajo, da bo vsota proračuna vkljub temu, da je samo za devet mesecev, ista kot je bila za leto 1940/41, to je nad 14 milijard dinarjev. Radi uveljavljenja novega proračuna je pričakovati spremembe v davčni zakonodaji. Uvedena bo najbrž dohodnina. Ni pa še znano, ali bo kmet tudi moral plačevati dohodnino ali ne. Končno napovedujejo, da ne bo prinesel novi dohodninski davek znatnega povečanja davčnih stopenj, temveč samo uspešnejše izterjavanje predpisanih davkov.

Kdaj bo bl. Nikolaj Tavilič proglašen za svetnika? Hrvati upajo, da se bo to zgodilo letos, ko se obhaja narodna svečanost 1300letnice krščenja Hrvatov in pa 550 letnica smrti bl. Nikolaja Taviliča, ki je umrl leta 1391 kot mučenec v Jeruzalemu. V tem pričakovanju jih je potrdila vest, ki jo je prinesel zagrebški nadškof dr. Štepinac iz Rima, kjer je nedavno bil na obisku pri papežu Piju XII. Nekateri

mislijo, da bi se progalsitev blaženega Nikolaja Taviliča za svetnika mogla zgoditi na letošnji praznik prvakov apostolov sv. Petra in Pavla, ko bo zaključeno hrvatsko sveto leto (jubilejno leto krsta Hrvatov). Drugi pa upajo, da se bo to zgodilo vsaj do 14. novembra, ko bo končana 550 letnica Nikolajeve mučeniške smrti. Katoliški krogi na Hrvatskem pri tem poudarjajo, da se češčenje bl. Nikolaja

med hrvatskim ljudstvom še ni tako razširilo, kakor bi bilo potrebno. Dozdaj ima komaj polovica cerkev in kapelic na Hrvatskem kip ali sliko ali oltar bl. Nikolaja. Čim bolj bo češčenje tega blaženika in zaupanje v njegovo pomoč med ljudstvom naraslo, tem prej bo prišlo do njegove kanonizacije (proglasitve za svetnika). To velja tudi za predmet iskrenih želja slovenskega naroda, za proglašenje za blaženega služabnika božjega svetniškega škofa Antona Martina Slomška.

Novice iz domačih krajev

Sedemdesetletni jubilej je obhajal 12. marca g. Jožef Trafenik, upokojeni ravnatelj Spodnještajerske ljudske posojilnice v Mariboru. Rodil se je leta 1871 pri Sv. Florjanu pod Bočem iz učiteljske družine. Po končani gimnaziji in bogoslovju v Mariboru je bil posvečen v mašnika leta 1895. Kaplan je bil med drugim tudi na Hajdini, kjer ga je zadela huda nesreča. Zlomil si je nogo in je mnogo trpel radi poškodbe, ki mu še danes nagaja. Dolgo let je bil v Mariboru v škofijski pisarni in je

skrbel za petje ter orgljanje v stolni cerkvi. Ob prevratu je bil postavljen za ravnatelja Spodnještajerske ljudske hranilnice v Mariboru, ki se je pod njegovim spretnim vodstvom razvila v močan ter ugleden denarni zavod. Pred leti je stopil v pokoj, katerega preživlja v Mariboru. Jubilar se veseli v našem obmejnem mestu obče priljubljenosti ter spoštovanja. G. ravnatelj Jožetu naše čestitke z željo, da bi užival zasluženi pokoj v krepkejšem zdravju še dokaj let!

Stavbe, ki jih grade živali. V vsej tropski Afriki niso postavili najvišjih zgradb ljudje, temveč živali, kakor so na primer termiti (vrsta mravelj). Človeška stavbarska umetnost še ni postavila tako velikih zgradb, kakor žival, če vzamemo razmerje med ljudmi in termiti, ki so čisto majhni, pa postavijo 12 metrov visoke zgradbe. Večkrat so po svoji višini in vitkosti pravcati nebotičniki. V Sudanu, vzhodni in južni Afriki vidiš v daljavi griče, za katere misliš, da so človeške naselbine, pa so le termitске zgradbe. Življenje termitov je čudovito. Termiti zbirajo strohneli les in druge snovi, zlasti rogoznicarje in papir. Boje se luči in sončne toplote. Njihovi izleti, ali bolje bojni pohodi so običajno zvečer in ponoči. Če na-

Podkrajški Judež

Povest iz domačih hribov

»Pred ženitvijo sem varen. Bodite brez skrbi, teta!«
»Prav imaš! Dober pob si in mojih misli. Pa to veš tudi, da je Bog rekel: duh je voljen, človek pa je slab. Zase sicer lahko rečem, da nisem imela nikoli kakih skušnjav; če bi me bil sam cesar vprašal, bi mu bila figo pokazala — hvala bodi Bogu! Mladim ljudem pa rade pridejo muha. Če se jim malo bolje godi, že mislijo, da jim samim ni obstat, da si morajo tovariša ali tovarišico poiskati, potem pa ti kar čez glavo treščijo v zakonski jarem. Tonč, še nekaj ti bom svetovala, da ne boš postal kdaj slab, da boš do kraja obstal v samskem stanu. Veš kaj? Pojdi h kapucinom ali k frančiškonom! Pa rajši h kapucinom!«

»Ali vam bolj kaj pametnega ne pride na misel? Saj vendar ne bom začel študirati, ko pa bom kmalu že trideset let star!«

»Saj ti ni treba študirati. Radi te vzamejo za brata, boš za vratarja ali za cerkovnika ali za kuharja — to ti je še lepše, kakor če moraš okoli po misijonih letati pa pridigati in spovedovati. Malo težka pa raskava je meniška halja že. Je pa to dobro v njej, da ne moreš čez ojnice skakati. Pa so menihi kljub temu zmerom dobre

11 volje, zmerom boš imel veselo tovarišijo in ti nikoli ne bo dolg čas. Verjemi mi, Tonč, ni kaj lepšega kakor redovniški stan.«

»Teta, zakaj pa potem vi niste šli v samostan?«

»Jaaaz? Sveti križ, kaj takega bi si še misliti ne bila upala. Vsi ne morejo v samostan. V božjem kraljestvu niso samo sveti menihi in puščavniki, so tudi svet romarji — Bog mi odpusti, saj od svetosti sem še tak daleč, kakor je pepelnica daleč od adventa... Mene je Bog na drugo pot peljal. Iti moram za njim zdaj ser zdaj tja in pobirati drobtinice, ki mi jih meče na pot.«

»Teta, vam je ves svet pretesen, meni bi samostan naj ne bil.«

»Ti moj Bog! Svet zadaj in spredaj ni kaj prida in je vseeno, ali je tesen ali širok. V samostanu si na du in telesu oskrbljen. Tam ti ni treba garati, da bi si kruh zaslužil, in na dediščino ti tudi ni treba misliti.«

»Na dediščino? Kdo bi mi pa naj kaj zapustil?«

»Bajto bi morala tebi zapisati, ko bi umrla. Če g pa v samostan, jo lahko Devici Mariji zapišem pa nan bo obema na onem svetu v korist, tebi in meni.«

»Teta, storite s svojo bajto, kar hočete! Jaz nisem nikoli mislil nanjo. Meni je ni treba.«

»Torej pojdeš res h kapucinom? Bogu bodi hvala! Ali veš kaj? Ko pridem prihodnjič v Maribor, te bo priglasila in bom vprašala, kaj moraš svojega s seboj prineseti.«

Duhovniške vesti. G. Anton Karo, doslej spiritual na mariborskem bogoslovju, je imenovan za tajnika Visoke bogoslovne šole v Mariboru; g. Franc Lukman, katehet in pridigar v Celju, je imenovan za ministrskega svetnika in je prestavljen v prosvetno ministrstvo v odsek za vere.

Milnarju stisnilo prsni koš. V Brdih v občini Šmartno pri Slovenjem Gradcu je doletela huda nesreča 42 letnega mlinarja Petra Vinarnika. Ko je hotel namazati osiše mlinskega kolesa, ga je zgrabilo kolo in mu stisnilo prsni koš. Ponesrečenega so prepeljali v resnem stanju v slovenjgraško bolnišnico.

Trgovskega potnika doletela smrtna nesreča. V železniškem trikotu na Tržaški cesti v Mariboru je našel progovni čuvaj od vlaka smrtno povoženega moškega. Komisija je ugotovila, da je smrtno ponesrečeni Zdravko Gobec, 34 letni trgovski potnik, rodom iz Istre, živel pa je na Betnavski cesti v Mariboru. Peljal se je z zadnjim vlakom iz Koroške v Maribor. Gobec je padel po nesreči z vlaka, kateri ga je prerezal na dvoje in je bil pri priči mrtev.

Pri trčenju si zlomil nogo. Rudolf Uranjek, 28 letni gostilničar na Pohorskem domu, je zadel v Hočah po nesreči z motorjem v neki voz in si je zlomil nogo. Poškodovanega so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Nesreča posestnika. Slamorenzica je odrezala prste na roki posestniku Avgustu Novaku iz Orlevasi pri Braslovčah.

S hudimi opeklinami v bolnišnico. V Lepi njivi pri Mozirju se je vnela obleka osemletnemu sinu malega posestnika Vinu Stroniku. Dečko je dobil hude opekline po obrazu in vsem životu. Revčka so prepeljali v celjsko bolnišnico.

Podlegel poškodbi. Poročali smo o nesreči, ki je dohitela na ljubljanskem kolodvoru 76 letnega trgovca, posestnika in gostilničarja Alojza Gorenca od Sv. Duha nad Leskovicem. Prišel je nekoliko prepozno na kolodvor v Ljubljani in se je obesil na že vozeči vlak. Preden so ga potegnili v vagon, je omahnil in padel pod kolesa vlaka, ki so mu hudo poškodovale obe nogi. V ljubljansko bolnišnico prepeljani Gorenc je podlegel po štirih dneh trpljenja poškodbi.

Nesreča na železniškem tiru. V Mostah pri Ljubljani se je zgodila na dvorišču kemične tovarne nesreča. S premikalno lokomotivo je bilo pripeljanih v tovarno pet vagonov materiala z glavnega kolodvora. Na povratku iz tovarne je zadela lokomotiva na tiru ob dvoprežni voz, na katerem je pripeljalo kmečko dekle s Trate pri št. Vidu v tovarno ilovico. Stroj je zgrabil prvi del voza in ga razkasil.



Franklin Roosevelt, predsednik Združenih držav Severne Amerike, bo začel izvajati zakon o pomoči demokratičnim državam

En konj je obležal takoj mrtev, drugega so morali zaklati, ker mu je zlomilo zadnjo nogo. Skupna škoda znaša dobrih 17.000 din. Dekle je pravočasno skočilo z voza.

Desetletnica pomenljive zadruga. Mlekarska zadruga v Slovenjem Gradcu je obhajala zadnje dni desetletni jubilej. Ustanovljena je bila v obmejnem okolišu za zgled produktivnemu združništvu. Od začetnih 150 litrov mleka ob ustanovitvi se je ob desetletnici dvignil dnevi donos mleka na 800—1000 litrov. Zadruga oskrbuje danes z mlekom in mlečnimi proizvodi ves severno-zapadni kot bivše štajerske. Zadruga šteje 500 članov in razpolaga z odlično živino.

Podružnica Slov. planinskega društva v Rušah je obhajala 40 letnico. Dne 13. marca je obhajala podružnica SPD v Rušah 40 letnico obstoja. Podružnica je zgradila pred 40 leti na Pohorju svojo prvo postojanko — Ruško kočjo. Ta prva slovenska kočja zelenega Pohorja je postala matica za vse pozneje in posebno še po prevratu zgrajene pohorske planinske postojanke.

Številna družina. V Pamečah pri Slovenjem Gradcu živi zakonca Jakob in Pavla Ferk, po domače pri Rihtarcu. Jakob je bil koroški borec, danes pa je na manjši zemlji skrben gospodar in zgleden družinski oče. Pred nedavnim je žena Pavla podarila življenje dvanajstemu sinu, ki je bil krščen na ime Jožef. Pavla je rodila poleg sinov še šest hčerk, od katerih sta dve umrli. Živih je 16 otrok, ki so krepki in so v največje veselje dobrim staršem. Marčeva številka »Kmečke žene« je pri-

občila sliko te številne slovenske družine. Posledica je bila, da se je našla dobra duša, ki je potom uprave »Kmečke žene« obdarila zgledno družino. Mogoče se bo našla še kakšna dobra duša!

Vinski sejem v Ljutomeru. Dne 4. marca je Vinarska podružnica v Ljutomeru priredila svoj 13. vinski sejem v lepo ozaljšani dvorani g. Zavratnika. K otvoritvi se je zbralo mnogo vinogradnikov, gostov in raznih odličnikov. Predsednik organizacije g. Zemljčič je pozdravil vse navzoče, posebej še vse odlične goste. Potem je orisal težki položaj vinarstva. Načelnik kmetijskega oddelka kr. banske uprave g. inž. Podgornik je pohvalno orisal ljubezen tukajšnjih vinogradnikov do gorice. Pozival je navzoče, da vztrajajo in se ne ustrašijo trenutnih težav. Po lepih vzpodbudnih besedah je pozdravil v imenu g. bana in otvoril vinski sejem ter razstavo z željo, da bi bilo mnogo uspeha. Razstava je bila nepričakovano dobro založena. Na izbiro je bilo 150 vzorcev vseskozi izbornih vin. Kupcev je bilo tudi iz vseh krajev Slovenije, vino so pokušali, si zaznamovali, vprašali po ceni, a kupili so tokrat malo. Upanje pa je, da bodo kupci še potrebovali in iskali naše vino, da se bo cena ustalila in bodo kupci in razstavljalci še prišli na svoj račun.

Novi znaki Zveze fantovskih odsekov. Naša mladina hodi po potu svojih vzornikov. V spomin blagopokojnega dr. Antona Korošca bodo odslej nosili člani in podporni člani ter prijatelji Zveze fantovskih odsekov posebne znake, na katerih je v umetniški izdelavi podan lik pokojnega voditelja. Mladi bodo nosili znak z likom pokojnega nadškofa dr. A. B. Jegliča, naraščalniki pa lik škofa Antona Martina Slomškega. Znaki za članke in prijatelje Zveze fantovskih odsekov so že gotovi ter jih prodaja Društvena nabavna zadruga, Ljubljana, Miklošičeva 7, po 5 din, mladčevske znake pa po 4 din. Pri naročilih po pošti pošljite denar za znake v naprej. Stroški za poštino se zaračunajo posebej.

Nov most čez Savo. Te dni bodo začeli graditi nov in prepotreben most čez Savo, ki bo spajal Krško z železniško postajo Videm-Krško in banovinsko cesto Rajhenburg—Brezice. Novi most je nujno potreben, ker je sedanji lesen in stari ter obrabljeni most veliko preslab za vedno rastoči vozni in posebno pa še avtomobilski promet.

Naše »ptice selivke« se vračajo. Mnogi izmed prekmurskih sezonskih delavcev se še niso vrnili iz tujine, temveč tavaajo po njej ter iščejo prilike, da jim bo dana priložnost, da se lahko vrhejo k svojim dragim, ki so jih v borbi za obstanek zapustili. Pred dnevi sem v Mariboru srečal nekaj iz Francije se vračajočih delavcev. Stopil sem k eni ženski, ki bi očitno

»Take misli kar pustite! Poslušajte, teta, kaj vam rečem! Jutri ali pojutrišnjem pojdem daleč, daleč od tod. Če ne boste nič izvedeli, kje sem in kam sem šel, pa si mislite, da sem kje pri kapucinih in da sem na dobrem.«

Ženica ga je pogledala z začudenim, pa veselim pogledom. On je medtem vstal in si je slekel jopič.

»Bog ve, če bi res ne bilo najbolje! Morda me burja še sama zanese tja,« je polglasno mrmral.

»Tonč, le nikar si ne premišljaj! Ko si se enkrat odločil, ostani pri svojem sklepu!« ga je Jerulja nagovarjala. »Kaj pa imaš na svetu dobrega pričakati? Svet je dolina solz, čisto kakor lastovije gnezdo je, vsako uro lahko iz njega padeš. Poglej Meleznika! Ljudje so mu kar zavidali, tako srečo je imel; zdaj je čez noč vsega konec in na vislicah bo storil smrt.«

»Kaj pa govorite! Zaradi take reči še nobeden ni prišel na vislice, kvečjemu če dobi kako leto. Da bi to pa ravno Meleznik moral biti, še ni gotovo. Saj lahko koga drugega tudi zadene.«

»Jaz tega nikomur ne privoščim. Toda Meleznika je že zadelo, ne bo se več rešil, vsi tako pravijo, je že sojen.«

Judež se je grizel v ustnice in ni vedel kaj reči. Čez nekaj časa je dejal, da je truden in da bi šel rad spat. Povečerja sta in pomolila in sta šla lež.

Medtem ko je Jerulja hitro zaspala, se je Judež premetaval sem in tja in ni mogel zaspati. Kakor je za-

mižal, je že videl Meleznika pred seboj... Ali ga bodo res obsodili? Mogoče je vse. Čudno res ni, če so njega osumili. Sicer mu za življenje ne bo šlo, ker se še ni čulo, da bi bili koga na smrt obsodili, če je pri pretepu, ko se je branil, drugega ubil, pa kakih pet, šest ali celo deset let bi vendarle utegnil dobiti... Nihče drug ga ne more rešiti kakor on, Judež. Če zdaj uide in se pričevanju izogne, bo Meleznika zadelo. Nedorodni se bo moral namesto krivca pokoriti, ženi bodo vzeli moža, otrokom očeta, vse gospodarstvo bo šlo rakovo pot — kriv vsemu temu pa bi bil on, Judež, ker bi resnico zatajil in dal morilcu s svojim molkom potuho. Nadvorskega Petra pol toliko ne bi zadelo, če bi ga za pet ali deset let zašili, Peter bi po pravici trpel, samec je, za nikogar mu ni treba skrbeti... Toda Julko bi zadelo, hujše bi jo morda zadelo kakor Meleznico...

Pa kaj mu je Julka mar? O, pač, pač! Bliža je njegovemu srcu kakor kdor koli drug. Toda če resnica in pravica tako velevala, mora srce molčati... Zdaj, Judež, je treba značaj pokazati! In vendar: kako bi mogel Julki toliko žalost prizadejati?

Vso noč se je premetaval po postelji in ni prišel do sklepa. Zjutraj je vstal s težko glavo. Nič več ni mislil, bežati moram, si je rekel, hitro je treba, le štiri in dvajset ur časa je še, če medtem ne izgine, bo moral pred sodnijo in bo moral pričevati... Toda poprej je hotel še z Julko zgovoriti.

lete na primeren predmet za svoj plen, ga prevlečejo z ilovico, nato pa iz notranje strani izgrizejo.

Zanimivosti. Moderna industrija uporablja 23 različnih vrst alkohola. — Najstarejši uš na svetu so našli okamenelo v naftonosnih škrljčevih v Coloradu v Ameriki. Njeno starost cenijo naravoslovci, odnoano geologi na 30.000.000 let. — Izmed vseh človeških organov porabijo normalne oči največ energije, in sicer okrog 20 odstotkov vse življenjske energije. — Gobavcev je na svetu okrog pet milijonov. Na Evropo jih odpade 20 tiso. Največ jih je v Rusiji in v Spaniji. — Indijanci pravijo čebeli muha bledega obraza, ker so jo pripeljali v Ameriko šele Evropeci. — Starost naše zemlje cenijo na dve do